

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.06.2004
KOM(2004)415 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

EU-aktionsplan for økologiske fødevarer og økologisk landbrug

{SEC(2004)739}

1. RESUMÉ

Kommissionens hensigt med denne meddelelse om økologiske fødevarer og økologisk landbrug er at vurdere situationen og skabe grundlaget for den politiske udvikling i de kommende år og på denne måde give et overordnet strategisk billede af økologiske landbrugs bidrag til den fælles landbrugspolitik.

Ved udformningen af et globalt politisk koncept for økologisk landbrug bør den dobbelte rolle, som økologisk landbrug spiller i samfundet, tages i betragtning.

1. Markedsføringen af økologiske fødevarer tilgodeser nogle forbrugeres betænkeligheder og bør derfor belønnes af markedet og dermed finansieres af forbrugerne. Udviklingen af økologisk landbrug vil i denne henseende være styret af marksreglerne.
2. Økologisk arealforvaltning skaber som bekendt offentlige goder, hovedsagelig på miljøområdet, men gavner også udviklingen af landdistrikterne og kan i visse henseender også resultere i bedre dyrevelfærd. Ud fra dette synspunkt bør det være samfundet, der er bestemmende for udviklingen af økologisk landbrug.

For at sikre en stabil markedsudvikling er det nødvendigt, at der er ligevægt mellem udbud og efterspørgsel.

Kommissionens analyse har vist, at der bør lægges mere vægt på at lette markedsudviklingen. Den nuværende markedsandel ligger i gennemsnit på ca. 2 % i EU-15. For at øge denne andel eller endog opretholde den nuværende andel på lang sigt må der i højere grad fokuseres på forbrugernes forventninger. Forbrugerne behøver bedre information om principperne og målene for økologisk landbrug og om den positive indvirkning, for eksempel på miljøet. Samtidig er det vigtigt at beskytte kontrolsystemets integritet.

Den interne handel med økologiske produkter hæmmes af de mange forskellige nationale og private normer og deres anvendelse, som kan gøre det meget kompliceret at sælge økologiske produkter i andre medlemsstater. Udviklingen af fælles mål og et multilateralt koncept for ligestilling, yderligere harmonisering af kontrolkravene og større vægt på EU-logoet ville medvirke til at minimere disse problemer.

For at lette økologisk landbrugs ekspansion, men også for at øge produktionskapaciteten kræves der nye oplysninger og frem for alt nye metoder. Det er derfor af allerstørste betydning at sikre den nødvendige forskning i økologisk landbrug og økologiske forarbejdningsmetoder. Samtidig bør indsamlingen af statistiske oplysninger om produktion og marked forbedres.

Et af målene for reformen af den fælles landbrugspolitik i 2003 var at fremme en produktion, der støtter miljøvenlige kvalitetsprodukter. Økologisk landbrug spiller en stor rolle, når det gælder opfyldelsen af dette mål.

Økologiske landbrugere er for øjeblikket berettigede til støtte fra første søjle i den fælles landbrugspolitik gennem direkte betalinger og prisstøtteforanstaltninger. Hvad vigtigere er, er økologisk landbrug fuldt integreret i politikken for udvikling af landdistrikterne i anden søjle af den fælles landbrugspolitik og indtager en fremtrædende plads i foranstaltningerne for miljøvenligt landbrug. 2003-reformen af den fælles landbrugspolitik har skabt en hensigtsmæssig ramme for den fremtidige udvikling af økologisk landbrug og har stillet en række forskellige instrumenter til rådighed for medlemsstaterne.

På grundlag af denne analyse og baseret på de resultater, der allerede er opnået, er hovedforslagene i aktionsplanen koncentreret om:

- en informationsstyret udvikling af markedet for økologiske fødevarer, som opnås ved større bevidstgørelse af forbrugerne, mere information til og reklame over for forbrugere og erhvervsdrivende, mere udbredt anvendelse af EU-logoet, også på importerede produkter, større gennemsigtighed i de forskellige normer og bedre adgang til statistikker over produktion, udbud og efterspørgsel som politik- og markedsføringsredskaber
- effektivisering af den offentlige støtte til økologisk landbrug ved at tilskynde medlemsstaterne til en mere konsekvent og omfattende anvendelse af de forskellige foranstaltninger for udvikling af landdistrikterne, for eksempel ved hjælp af de nationale aktionsplaner og ved at styrke forskningen i økologisk landbrug
- forbedring og styrkelse af EU's normer for økologisk landbrug og import- og kontrolkrav ved at fastlægge grundprincipperne for økologisk landbrug og derved tydeliggøre dets betydning for almenvellet, skabe større gennemsigtighed og større tillid hos forbrugerne, oprette en uafhængig komité for videnskabelig og teknisk rådgivning, yderligere harmonisere og styrke normerne via internationale organisationer, forbedre normerne, for eksempel for dyrevelfærd, afslutte arbejdet på normer for de områder, der endnu ikke er omfattet, såsom akvakultur- eller miljørelaterede normer, fx for anvendelse af fossilt brændstof, redegøre for de normer, der er fastsat for forbud mod anvendelse af GMO, effektivisere og skabe større gennemsigtighed i kontrolsystemet og endelig at effektivisere importbestemmelserne.

Kommissionens arbejdsdokument "European Action Plan for Organic Food and Farming" af juni 2004 indeholder yderligere oplysninger om baggrundsanalysen og de forskellige aktioner, der er anført i det efterfølgende. Dette dokument foreligger på EUROPA-webstedet: http://europa.eu.int/comm/agriculture/qual/organic/plan/index_dk.htm.

2. AKTIONER

2.1. Markedet for økologiske fødevarer

Aktion 1

Ændringer af Rådets forordning (EF) nr. 2826/2000 (oplysningskampagner og salgsfremstød på det indre marked), som giver Kommissionen større muligheder for direkte at sætte ind på at tilrettelægge informationskampagner og salgsfremstød for økologisk landbrug.

Iværksættelse af en flerårig informations- og reklamekampagne, der omfatter hele EU, for at informere forbrugere, kantiner i offentlige institutioner, skoler og andre nøgleaktører i fødevarekæden om fordelene ved økologisk landbrug, især på miljøområdet, og skabe større bevidsthed om og anerkendelse af økologiske produkter hos forbrugerne, herunder anerkendelse af EU-logoet.

Iværksættelse af målrettede informations- og reklamekampagner for bestemte typer forbrugere, såsom lejlighedsvis forbrugere og offentlige kantiner.

Forøgelse af Kommissionens indsats, når det gælder samarbejde med medlemsstater og erhvervsorganisationer om at udvikle en strategi for kampagnerne.

Aktion 2

Oprettelse og vedligeholdelse af en internet-database, der angiver de forskellige private og nationale normer (herunder internationale normer og nationale normer på store eksportmarkeder) i forhold til EU-normen.

Aktion 3

Forbedring af indsamlingen af statistiske data både for produktionen af og markedet for økologiske produkter.

2.2. Offentlig politik og økologisk landbrug

Aktion 4

Mulighed for medlemsstaterne for at supplere EU-støtten til producentorganisationer i frugt- og grøntsagssektoren, der er involveret i økologisk produktion.

Aktion 5

Kommissionen vil udvikle en web-baseret oversigt over alle EU-foranstaltninger, der kan anvendes af den økologiske sektor i forbindelse med produktion, markedsføring og information.

Aktion 6

Kommissionen anbefaler på det kraftigste medlemsstaterne, at de inden for deres programmer for udvikling af landdistrikterne fuldt ud udnytter de instrumenter, der er til rådighed for støtte til økologisk landbrug, for eksempel ved at udvikle nationale eller regionale aktionsplaner med fokus på:

- at stimulere efterspørgselssiden ved anvendelse af de nye kvalitetsordninger
- at indføre foranstaltninger for at bevare fordelene for miljø- og naturbeskyttelsen på lang sigt
- at udvikle incitamenter for økologiske landmænd til at omlægge hele bedriften og ikke kun en del af den
- at sørge for, at økologiske landmænd har samme muligheder for at få investeringsstøtte som ikke-økologiske landmænd
- at udvikle incitamenter for producenterne til at lette distribution og markedsføring ved at integrere produktionskæden ved hjælp af (kontraktlige) ordninger mellem aktørerne
- at støtte konsulenttjenesterne
- at indføre uddannelse og undervisning af alle erhvervsdrivende i økologisk landbrug omfattende produktion, forarbejdning og afsætning
- at satse på økologisk landbrug som den foretrukne forvaltningsform i miljømæssigt følsomme områder (uden derved at begrænse økologisk landbrug til disse områder).

Aktion 7

Styrkelse af forskningen i økologisk landbrug og økologiske produktionsmetoder.

2.3. Normer og kontrol – beskyttelse af integriteten

Aktion 8

Større gennemskuelighed i forordningen ved fastlæggelse af grundprincipperne i økologisk landbrug.

Aktion 9

Sikring af økologisk landbrugs integritet ved styrkelse af normerne og opretholdelse af de forudsete slutdatoer for overgangsperioderne.

Aktion 10

Fuldstændiggørelse og yderligere harmonisering af normerne for økologisk landbrug ved:

- at opstille listen over tilladte tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer i forarbejdede animalske produkter
- at overveje, om der skal fastlægges specifikke normer for økologiske vine
- at forbedre normerne for dyrevelfærd
- at overveje behovet for at udvide anvendelsesområdet, så andre områder, såsom akvakultur, medtages
- at overveje behovet for at forbedre miljønormerne (energiudnyttelse, biodiversitet, landskab osv.).

Aktion 11

Oprettelse af et uafhængigt ekspertpanel til teknisk rådgivning.

Aktion 12

Optagelse af bestemmelser i Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91, der gør det klart

- at produkter, der er mærket som indeholdende GMO, ikke må mærkes som økologiske
- at de generelle mærkningstærskler svarer til tærsklerne for utilsigtet forekomst af GMO i produkter (bortset fra såsæd), der anvendes i økologisk landbrug

Spørgsmålet om, hvorvidt det er nødvendigt at fastsætte særlige tærskler for såsæd, der anvendes i økologisk landbrug, behandles stadig af Kommissionen.

Aktion 13

Forbedring af kontrolorganernes og kontrolmyndighedernes resultater gennem indførelse af en risikobaseret kontrolmetode rettet mod de erhvervsdrivende, der udgør den største risiko med hensyn til brug af svigagtige metoder, og gennem krav om krydskontrol i henhold til forordning (EØF) nr. 2092/91.

Aktion 14

Fortsættelse af det igangværende arbejde i Det Fælles Forskningscenter (FFC) med udvikling af analyse- og prøvetagningsmetoder, som kan benyttes inden for økologisk landbrug.

Aktion 15

Medlemsstaterne bør undersøge muligheden for at anvende den form for markidentifikation, der benyttes i forvaltningen af den fælles landbrugspolitik, til lokalisering og overvågning af økologiske landbrugsarealer.

Aktion 16

Sikring af en bedre koordinering mellem kontrolorganerne indbyrdes og mellem kontrolorganerne og håndhævelsesmyndighederne gennem forordning (EØF) nr. 2092/91.

Aktion 17

Udvikling af et specifikt akkrediteringssystem for kontrolorganer under forordning (EØF) nr. 2092/91.

Aktion 18

Kommissionen vil offentliggøre den årlige rapport fra medlemsstaterne om tilsynet med de godkendte kontrolorganer, inklusive statistikker over type og antal overtrædelser.

Aktion 19

Øget indsats for at optage tredjelande på ligestillingslisten, herunder vurderinger på stedet.

Ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 om økologisk landbrug for at erstatte den nuværende nationale undtagelse for import med et nyt permanent system, der gør brug af tekniske ligestillingsvurderinger foretaget af organer, som EU har udvalgt hertil. Det kan efter relevante konsultationer omfatte opstilling af en enkelt og permanent EU-liste over kontrolorganer, der er anerkendt som ligestillede for deres aktiviteter i tredjelande, som endnu ikke er optaget på ligestillingslisten.

Fortsat sikring af, at der ved definitionen af ligestilling tages højde for de forskellige klima- og landbrugsforhold samt det udviklingsstade, som udviklingslandenes økologiske landbrug befinder sig på

Når systemet træder i kraft, skal alle importerede produkter kunne mærkes med EU-logoet.

Aktion 20

Systematisk sammenligning mellem EU-normerne for økologisk landbrug, Codex Alimentarius-vejledningen og IFOAM-normerne (se også aktion 2).

Øget indsats for verdensomspændende harmonisering og udvikling af et multilateralt ligestillingskoncept baseret på Codex Alimentarius-vejledningen i samarbejde med medlemsstater, tredjelande og den private sektor.

Støtte til kapacitetsopbygning i udviklingslandene som led i EU's udviklingspolitik gennem bedre information om mulighederne for at udnytte mere generelle støtteinstrumenter til gavn for økologisk landbrug.

Yderligere foranstaltninger for at lette handelen med økologiske produkter¹.

Aktion 21

Sørge for at EU-normer og –kontrolordninger opnår større anerkendelse i tredjelande ved at få et forhandlingsmandat fra Rådet.

3. KONSEKVENSANALYSE

Det er en forudsætning for fremskridt i forbindelse med aktion 19 (forøgelse af antallet af tredjelande, der er ligestillet ved import) og aktion 21 (forøgelse af antallet af tredjelande, der er omfattet af bilaterale aftaler om gensidig anerkendelse), at de nødvendige menneskelige ressourcer er til rådighed.

Aktion 1 og aktion 7 vil blive gennemført inden for den eksisterende budgettildeling. Af aktion 11 (oprettelse af et uafhængigt ekspertpanel) forventes der ingen nævneværdige konsekvenser.

De øvrige aktioner får ingen konsekvenser for EU-budgettet.

I sidste instans afhænger gennemførelsen af denne aktionsplan af, at Kommissionen har det nødvendige personale til at tage sig af de forskellige former for planlagte aktioner.

4. DE NÆSTE SKRIDT

Denne aktionsplan udgør et skridt fremad i forsøget på at fremme økologisk landbrug i Europa og i resten af verden.

Med udarbejdelsen af aktionsplanen har Kommissionen valgt en pragmatisk fremgangsmåde, som i første omgang har bestået i en analyse af, hvordan eksisterende strategier kan anvendes eller ændres.

Kommissionen vil straks begynde at tage de nødvendige skridt i den retning, der er skitseret i aktionsplanen.

¹ Ifølge artikel 12 i WTO-aftalen om tekniske handelshindringer yder medlemmerne de udviklingslande, der er medlemmer af denne aftale, sær- og fortrinsbehandling.